

СИСТЕМА ОРГАНІЗАЦІЇ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ У ВІРТУАЛЬНОМУ ОСВІТНЬОМУ СЕРЕДОВИЩІ

конфліктів у школі / Р.Ф. Безпальча. – Тернопіль: Підручники і посібники, 2001. – 96 с.

3. Євдокимов В.І. Нові виховні технології як шлях запобігання і подолання конфліктів у студентському середовищі / В.І. Євдокимов // Збірник наукових праць. Педагогічні науки / Херсон. держ. ун-т. – Херсон, 2003. – Вип. 35: Виховання дітей та молоді в контексті розвитку громадянського суспільства. – С. 194 – 197.

4. Котловий С.А. Розв'язання конфліктів в освітньому середовищі професійного ліцею: методичний посібник / С.А. Котловий. – Умань: ПП Жовтий, 2012. – 71 с.

5. Котловий С.А. Соціальні причини виникнення конфліктів в учнів професійних навчальних закладів / С.А. Котловий // Основные парадигмы педагогики и психологии: материалы Международ. научно-практической конференции (г. Харьков, 11 – 12 ноября 2011 г.). – Харьков: Восточнoукраинская организация “Центр педагогических исследований”. – 2011. – С. 28 – 30.

6. Савченко С.В. Сучасні виховні технології в контексті соціалізаційної педагогіки / С.В. Савченко // Наук.-метод. зб. / ред. кол.: В.О. Зайчук, О.Я. Савченко, М.Ф. Дмитриченко. – К., 2003. – Ч. 11. – Спец. вип. – С. 126 – 129.

Стаття надійшла до редакції 16.01.2015

УДК 378.147

Лариса Волошко, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри безпеки життєдіяльності
Полтавської державної аграрної академії

СИСТЕМА ОРГАНІЗАЦІЇ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ У ВІРТУАЛЬНОМУ ОСВІТНЬОМУ СЕРЕДОВИЩІ

У статті висвітлено наукові підходи до організації самостійної роботи студентів, запропоновано педагогічну технологію організації самостійної роботи студентів з використанням ресурсів платформи Moodle, здійснено її компонентний аналіз, визначено основні методичні та технологічні умови реалізації.

Ключові слова: самостійна робота, віртуальне освітнє середовище, дистанційне навчання.

Табл. 1. Рис. 1. Літ. 6.

Лариса Волошко, кандидат педагогических наук, доцент кафедры безопасности жизнедеятельности
Полтавской государственной аграрной академии

СИСТЕМА ОРГАНІЗАЦІЇ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ В ВІРТУАЛЬНІЙ УЧЕБНІЙ СЕРЕДОВИЩІ

В статті освітлено наукові підходи до організації самостійної роботи студентів; представлена педагогічна технологія організації самостійної роботи студентів ВУЗів з використанням платформи Moodle, здійснено її компонентний аналіз, визначено основні методичні та технологічні умови реалізації.

Ключевые слова: самостійна робота, віртуальна навчальна середовище, дистанційне навчання.

Larysa Voloshko, Ph.D. (Pedagogy), Docent, Poltava State Agrarian Academy

THE SYSTEM OF ORGANIZATION OF STUDENTS' INDEPENDENT WORK IN VIRTUAL LEARNING ENVIRONMENT

The article deals with the problem of the organization of students' independent work; the educational technology of organization of students' independent work of higher educational institutions with the help of Moodle platform is represented; made its component analysis; the main methodological and technological conditions of implementation are defined.

Keywords: independent work, virtual learning environment, distance education.

Постановка проблеми. Поступово українські вищі навчальні заклади все активніше впроваджують дистанційне навчання. Для розробки та організації систем дистанційного навчання застосовуються різноманітні програмні системи, як комерційні (BlackBoard, Lotus Learning Space та ін.), так і системи, які розповсюджуються за відкритим

ліцензіями (Moodle, ILIAS, Sakai). Платформа Moodle (Modular Object-Oriented Dynamic Learning Environment), що розроблена для створення освітніх веб-сайтів та онлайн-курсів, найчастіше використовується для організації дистанційного навчання студентів. Показовим прикладом її використання є досвід інших країн світу. Зокрема, у Великобританії понад 50 навчальних закладів

СИСТЕМА ОРГАНІЗАЦІЇ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ У ВІРТУАЛЬНОМУ ОСВІТНЬОМУ СЕРЕДОВИЩІ

здійснюють дистанційне навчання. Одним із найбільш потужним є London Education Centre, в якому дистанційно навчаються 150 тисяч студентів. Майже всі провідні вищі навчальні заклади США пропонують дистанційне навчання, тому отримання знань за допомогою комп'ютера для більшості американських студентів стало буденною справою [3].

Технології дистанційної освіти є невід'ємною складовою частиною навчального процесу. В Україні дистанційне навчання застосовується не тільки як новий, сучасний вид освітніх послуг у вищих навчальних закладах, але й в процесі денної та заочної форм навчання. Для студентів стаціонару та заочної форми навчання курс може бути складений таким чином, щоб частина завдань за наявності інтернет-доступу виконується на занятті, а інша – у процесі самостійної роботи. Самостійна робота студентів у віртуальному освітньому середовищі нерозривно пов'язана з усіма компонентами освітнього процесу: аудиторними заняттями, навчально-дослідною роботою, підтримкою студентів в особистісно-професійному самовизначенні. Однак, особливості організації самостійної роботи студентів із використанням інформаційного середовища Інтернет ще не повною мірою дослідженні та потребують подальшої розробки.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Значущість самостійної роботи у навчанні знайшла ґрунтовне висвітлення у педагогічній літературі. Науковцями доведено, що самостійна робота значною мірою визначає якість підготовки фахівців [4]. У теорії та методиці професійної освіти самостійну роботу студентів різних спеціальностей досліджували А. Алексюк, В. Корнещук, Г. Шайдур, Н. Шишкіна т. ін. Проблеми організації дистанційної освіти розглядали А. Анісімов [1], І. Нагасва [5], А. Терембекова [6] та багато ін. Разом із тим невирішеним залишається питання оптимального вибору технології організації самостійної роботи студентів у віртуальному освітньому середовищі, стимулювання їхнього інтересу до самоосвітньої діяльності.

Мета статті: проаналізувати особливості організації самостійної роботи студентів ВНЗ у віртуальному освітньому просторі, розкрити зміст педагогічної технології організації самостійної роботи студентів з використанням ресурсів платформи Moodle.

Виклад основного матеріалу. Ураховуючи різноаспектність і складність сучасного наукового знання, зростання вимог до рівня професійної компетентності майбутніх фахівців, самостійну

роботу студентів ми розглядаємо з позицій компетентнісного підходу, оскільки здатність самостійно здобувати нові знання й уміння, готовність до постійного підвищення освітнього рівня становлять сутність персональної компетенції фахівців [2]. У цьому зв'язку самостійну роботу студента у віртуальному освітньому середовищі ми характеризуємо як спеціально організовану, контрольовану самоосвітню діяльність з використанням інформаційно-комп'ютерних технологій, як спосіб реалізації індивідуальної траєкторії когнітивного розвитку та професіоналізації студента.

Розробка методичних і технологічних засад самостійної роботи студентів у віртуальному освітньому середовищі потребує узагальнення наукових відомостей щодо основних видів самостійної роботи за різними класифікаційними ознаками (табл. 1). Зазначимо, що будь-який вид самостійної роботи повинен ґрунтуватися на індивідуальному підході з урахуванням інтересів, мотивів, особистісного потенціалу кожного студента.

Результативність самостійної роботи у віртуальному освітньому середовищі значною мірою залежить від особливостей її організації, ураховуючи те, що дистанційні технології декларують іншу технологічну форму подання матеріалу та взаємодію учасників навчального процесу. У зв'язку з цим нами розроблено та впроваджено педагогічну технологію організації самостійної роботи студентів з використанням ресурсів платформи Moodle, що включає три етапи: інформаційно-адаптивний, процесуальний, контрольовано-аналітичний.

На *інформаційно-адаптивному етапі* викладач: 1) визначає діагностовану мету та вимоги до результатів навчання студентів; 2) створює інформаційний ресурс в електронному форматі у відповідності до робочої навчальної програми дисципліни, а саме: проводить відбір і структурування змісту інформаційного контенту з використанням текстових, графічних, відеоматеріалів, ресурсів Інтернет; здійснює конструювання завдань для самостійної роботи, проміжного й підсумкового контролю знань студентів; 3) формулює вказівки та інструкції для студентів щодо здійснення самостійної роботи (терміни виконання, вказівки до змісту та формату подання звітності), особливостей регламенту дистанційної комунікації (час дистанційних консультацій, чатів); 4) розміщує створений контент у системі Moodle.

Процесуальний етап включає власне самостійну навчальну діяльність студентів у

**СИСТЕМА ОРГАНІЗАЦІЇ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ
У ВІРТУАЛЬНОМУ ОСВІТНЬОМУ СЕРЕДОВИЩІ**

Таблиця 1.

Види самостійної роботи студентів

Класифікаційна ознака	Вид самостійної роботи (СР)
1. Форма подання результатів	- усна – доповідь, повідомлення, коментар - письмова – конспект, термінологічний словник, реферат, контрольна робота - конструкторська – моделі, макети, виготовлення наочності - СР у віртуальному освітньому середовищі
2. Дидактична мета	- СР з метою формування нових знань - СР з метою формування нових практичних умінь і навичок - СР з метою закріплення знань, умінь, навичок - СР з метою розвитку навичок самоосвіти
3. Джерело отримання інформації	- СР із друкованими носіями - СР із використанням Інтернет-ресурсів
4. Рівень самостійності студентів	- СР за зразками (репродуктивна) - частково-пошукова СР (продуктивна) - дослідницька СР (евристична)
5. Вид управління	- СР під безпосереднім керівництвом викладача - СР на основі співуправління (викладач – студент) - СР на основі самоуправління (студент)
6. Умови виконання	- Індивідуальна СР - СР робота в малій навчальній групі - фронтальна СР
7. Вид контролю результативності	- СР з обов'язковим контролем кожного студента - СР із вибіркоким контролем

віртуальному освітньому середовищі за участю викладача, який виконує функцію консультанта-тьютора. У перспективі може бути корисним досвід закордонної практики дистанційного навчання, де діє розгалужена класифікація тьюторів: викладач-розробник навчально-методичних матеріалів; викладач-консультант; викладач, який здійснює поточну методичну підтримку; фахівець з методів контролю за результатами виконання індивідуальної самостійної роботи студентів [3, 9].

Особливості віртуального освітнього простору передбачає поєднання різних навчальних технологій в організації самостійної роботи студентів: 1) персонально відокремлена самостійна робота – індивідуалізоване навчання шляхом взаємодії з освітніми ресурсами без участі викладача; 2) інтерактивна взаємодія між учасниками навчального процесу: викладач-студент, студент-студент.

При організації самостійної роботи в системі (рис. 1) використовуються різноманітні *інтерактивні елементи*: 1) завдання – елемент дозволяє викладати задачу, що вимагає від студента підготовки відповіді в електронному вигляді (у будь-якому форматі) та її завантаження на сервер; 2) форум – призначений для обміну інформацією між усіма учасниками процесу навчання, 3) чат – дозволяє обмінюватися текстовими повідомленнями в реальному часі;

4) веб-консультація – може використовуватися для спільних консультацій у режимі Skype-on-line; 5) особисті повідомлення – організація обміну текстовими повідомленнями між тьютором і студентами; 6) тести. Цей елемент дозволяє викладачу створити набір тестових питань з формулюванням відповіді у закритій формі (множинний вибір), із вибором варіантів “вірно”/ “не вірно”, пред’являтися у вигляді питань на відповідність, припускати коротку текстову відповідь або числовий варіант відповіді. Усі питання зберігаються в базі даних і можуть бути згодом знову використані в цьому ж курсі; 6) SCORM/AICC – даний елемент дає можливість використовувати в системі навчальні курси, що розроблені в програмах сторонніх виробників. При цьому курси можуть містити веб-сторінки, графіку, програми на мові Javascript, флеш-анімацію.

Для контролю результативності самостійної роботи студентів ми пропонуємо завдання чотирьох рівнів: 1) завдання 1-го рівня (репродуктивні) – впізнавання об’єктів при повторному сприйнятті раніше вивченого матеріалу й виконання дій з ними; 2) завдання 2-го рівня (відтворення) – репродуктивна дія шляхом самостійного відтворення раніше виконуваних дій; 3) завдання 3-го рівня (знання-уміння) – продуктивна дія з отримання нових знань шляхом дії за зразком; 4) завдання 4-го рівня –

СИСТЕМА ОРГАНІЗАЦІЇ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ У ВІРТУАЛЬНОМУ ОСВІТНЬОМУ СЕРЕДОВИЩІ

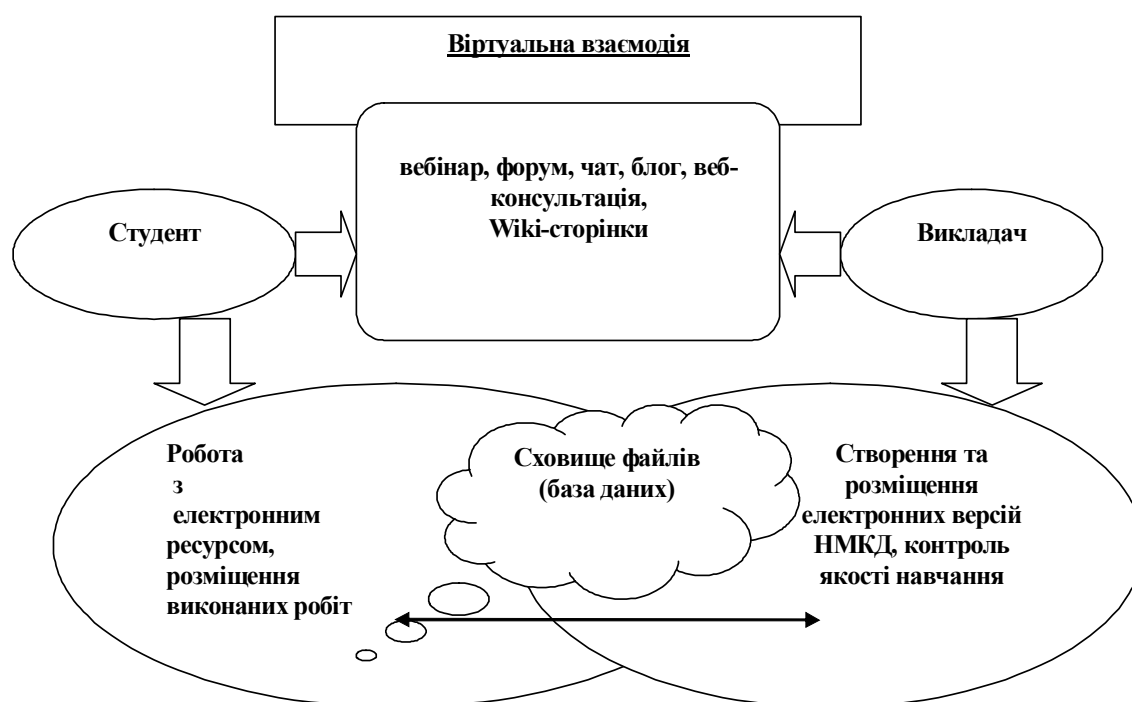

Рис. 1. Особливості взаємодії викладача та студента у віртуальному освітньому просторі

передбачають творчу діяльність, спрямовану на самостійне отримання нових знань. Інструментарій LMS Moodle дозволяє викладачу не тільки редагувати раніше створені завдання, але й поступово додавати нові, тим самим постійно формувати базу даних (сховище файлів).

Студент взаємодіє із навчальною системою через інтерактивний модуль. У процесі самостійної роботи студента з використанням Інтернет-середовища, на нашу думку, важливу роль відіграють специфічні вміння ефективно організувати самоосвіту, які потрібно розвивати, а саме вміння: 1) будувати індивідуальний план самостійної навчальної діяльності з урахуванням часових обмежень дед-лайн, 2) вести реєстрацію, систематизацію, зберігання наукової інформації; 3) використовувати основні програмні засоби, пошукові системи, електронні каталоги; 4) аналізувати, інтерпретувати, оцінювати нову інформацію, тобто здійснювати “інформаційне занурення” у певну предметну область; 5) здійснювати самоконтроль у навчанні.

Контрольно-аналітичний етап передбачає перевірку результативності використання дистанційних технологій в організації самостійної роботи студентів; визначення рейтингу студентів з урахуванням результатів фактичного виконання завдань для самостійної роботи.

Перевагами Moodle в контексті оцінки результативності самостійної роботи студентів є: детальна інформація про роботу кожного студента

(активність, час, зміст роботи, журнал оцінок); широкі можливості для розгалуженої комунікації: підтримується обмін файлами будь-яких форматів, розсилка, форум, чат, можливість рецензування робіт студентів, використання корпоративної пошти та ін., можливість застосування різних систем оцінювання (бальної, словесної).

Висновки. 1. Нами узагальнено основні види самостійної роботи студентів; визначено особливості організації самостійної роботи студентів у віртуальному освітньому середовищі; розкрито зміст педагогічної технології організації самостійної роботи студентів з використанням платформи Moodle.

2. Організація самостійної роботи студентів з використанням платформи дистанційної освіти Moodle повинна базуватися на сучасних технологіях високої професійної інформативності, мати компетентнісний та когнітивний вектор.

1. Анисимов А.М. *Работа в системе дистанционного обучения Moodle: учеб. пособие* / А.М. Анисимов. – Харьков: ХНАГХ, 2009.

2. Волошко Л.Б. *Технологія організації самостійної роботи студентів* / Л.Б. Волошко // Педагогіка, психологія та медико-біологічні проблеми фізичного виховання і спорту: наукова монографія за ред. Єрмакова С.С. – Харків: ХДАДМ (XXIII), 2007. – №1. – С. 8 – 11.

3. Дедишина Л. *Дистанційна освіта в Америці* / Л. Дедишина // *Фармацевт Практик*. – 2012. – № 1. – С. 8 – 9.

ВИХОВНИЙ ПОТЕНЦІАЛ ПЛАСТОВОГО МАНДРІВНИЦТВА І ТАБОРУВАННЯ

4. Корнецьук В.В. Самостійна робота студентів як важливий фактор неперервної професійної підготовки фахівців [електронний ресурс] / В.В. Корнецьук // *Збірник наукових праць Хмельницького інституту соціальних технологій Університету "Україна"*. – 2010. – № 2. – С. 196 – 198. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/Znpkhist_2010_2_49.pdf

5. Нагаева И.А. Дистанционное обучение. Инновации в образовании: монография / И.А. Нагаева. – Саарбрюкен, Германия: LAMBERT Academic Publishing, 2011. – 168 с.

6. Терембекова А.А. Обучение в режиме интерактивности / А.А. Терембекова, Г.А. Байгонакова // *Вестник Томского государственного педагогического университета*, 2012. – № 8 (123). – С. 106 – 107.

Стаття надійшла до редакції 05.02.2015

УДК 374.3:371.83(477.83)

Ірина Дідух, кандидат педагогічних наук, доцент
Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника

ВИХОВНИЙ ПОТЕНЦІАЛ ПЛАСТОВОГО МАНДРІВНИЦТВА І ТАБОРУВАННЯ

У статті визначено філософський, світоглядний і виховний зміст мандрівництва і таборування, класифікацію, типологію та етапи розвитку. Показано особливості життєдіяльності в різних видах і типах таборів, виховний процес у яких будувався з урахуванням принципів педагогічної науки: вікова і статева диференціація вимог, комплексний підхід, доступність, системність і послідовність реалізації поставлених завдань, зв'язок із практикою, колективний характер навчання з урахуванням індивідуальних особливостей.

Ключові слова: мандрівництво, таборування, прогулянки, "Пласт", національно-патріотичне виховання.

Літ. 7.

Ірина Дідух, кандидат педагогических наук, доцент
Прикарпатского национального университета имени Василия Стефаника

ВОСПИТАТЕЛЬНЫЙ ПОТЕНЦИАЛ ПЛАСТОВОГО ПУТЕШЕСТВОВАНИЯ И ТАБОРОВАНИЯ

В статье определено философский, мировоззренческий и воспитательный смысл путешествий, классификацию, типологию и этапы развития. Показаны особенности жизнедеятельности в различных видах и типах лагерей, воспитательный процесс в которых строился с учетом принципов педагогической науки: возрастная и половая дифференциация требований, комплексный подход, доступность, системность и последовательность реализации поставленных задач, связь с практикой, коллективный характер обучения с учетом индивидуальных особенностей.

Ключевые слова: странничество, лагеря, прогулки, "Пласт", национально-патриотическое воспитание.

Iryna Didukh, Ph.D. (Pedagogy), Docent
Precarpathian National University by V. Stefanyk

EDUCATIONAL POTENTIAL OF "PLAST" TRAVELING AND CAMPING

This article defines the philosophical, ideological and educational content of travelling and camping, classification, typology and stages of its development. It shows the features of life in various forms and types of camps, educative process which has been built on the principles of pedagogy: age and sex differentiation of requirements, integrated approach, availability, consistency and continuity of the tasks, connection with the practice, collective nature of the training taking into account the individual characteristics and so on.

Keywords: travelling, camping, walks, "Plast", nationally patriotic education.

Постановка проблеми. Розвиток дитячих і молодіжних організацій та рухів в Україні як багатоаспектний соціальний феномен досліджувався українськими і зарубіжними вченими з різних галузей знань. У соціально-філософській та психолого-педагогічній літературі відображені проблеми формування

особистості в педагогічно організований позаурочний час у дитячих об'єднаннях. Актуальною на сьогодні залишається проблема виховання особистості національно-свідомою, з активною життєвою позицією, з усталеними моральними цінностями, з орієнтацією на здоровий спосіб життя. Упродовж сторіччя